

IOAN POP FLORANTIN

—contribuții bio-bibliografice—

Sălăjeanul Ioan Pop Florantin, filosof și estetician, dascăl de prestigiu, autor de lucrări teoretice și manuale școlare de filosofie, estetică, psihologie și logică, nuvelist de excepție și bun poet, rămîne pînă astăzi un nedreptățit al istoriei literare.

Menționat în treacăt în rîndul scriitorilor afiliați „Junimii” ieșene, Ioan Pop Florantin este, pentru publicul larg, un necunoscut, imaginea sa fiind chiar denaturată, mai ales datorită lui Iacob Negruzzi. S-a întîmplat aceasta datorită îndelungii sale adversități cu societatea culturală ieșeană, fapt paradoxal, deoarece scriitorul, care a și frecventat întrunirile junimiste, rămîne unul dintre cei mai reprezentativi literați ai grupării. De altfel, lucrările sale au fost publicate constant în „Convorbiri literare”. În fapt nu a existat o adversitate de principii, ci mai mult adversități personale ale lui Florantin cu unii dintre junimiști. Scriitorul nostru a fost, se pare, victima unui nemăsurat orgoliu, manifestare a unei maladii mintale, iar mania persecuției îl făcea să exagereze unele întîmplări, adesea banale, considerîndu-le rezultatele ale unui adevărat complot împotriva sa. Convins de faptul că este nedreptățit, profesorul se lansează în violente polemici cu junimiștii; i se răspunde uneori prin ignorare, alteori cu violență — rezultatul este oricum defavorabil scriitorului nostru, ale cărui scrieri au fost citite, cel mai adesea în grabă și condescent, ocolite apoi, rămînînd, de peste o sută de ani, între paginile revistei „Convorbiri literare”, sau în prime ediții.

Să ne amintim cîteva date despre cel care constituie obiectul lucrării de față, precizînd că documentele prezentate în continuare nu au fost publicate pînă în prezent.

Ioan Pop Florantin s-a născut la 8 august 1843, în localitatea Popteleac, din județul Sălaj, ca fiu al lui Vasilică și al Mariei Pop, „proprietari”, de religie greco-catolică. Absolvent al gimnaziului din Cluj, în 1863, urmează apoi studii de filologie la Universitatea din Viena și trece în România, în 1868, ca profesor la Liceul din Botoșani, în 1869 este profesor de filosofie la Bîrlad, iar în 1870 se transferă la Iași, la Liceul Central (Liceul Național), unde va funcționa pînă la pensionare, în 1899. Între timp a suplinit și catedra de filosofie de la universitatea ieșeană, în 1872—1873, în locul lui Titu Maiorescu. Acestea sînt datele biografice consemnate de istoria literară pînă în prezent.

Cercetarea documentelor de arhivă ne oferă însă satisfacția descoperirii de noi mărturii, de epocă, privind personalitatea literatului.

Căsătorit mai întîi cu Ecaterina Șarban, cu care a avut patru copii, profesorul divorțează, la 11 octombrie 1883. Se dovedește a fi un tată bun, totuși, odată ce își asumă creșterea și îngrijirea a trei dintre copii (Julieta, Laurențiu și Elvira), doar Amedeu nevîrstnic, rămînînd în grija mamei (Arh. Stat.Iași. fond Starea civilă Iași, ds. 6755/1885, f. 6). Ba tatăl se preocupă

de a asigura copiilor o educație îngrijită, fiica sa Julieta urmînd „Piano și Armonie” la Conservatorul ieșean.

După doi ani de burlăcie, în august 1885, Iacob Negruzzi, pe atunci ofițer al Stării civile, oficiază căsătoria lui Florantin cu Amalia Lepădat, „de 25 ani”.

Să ne întoarcem însă cu cincisprezece ani mai devreme, la începuturile carierei sale ieșene.

La 17 iulie 1870 Florantin venea la Iași, ca profesor de filosofie la Liceul Național, iar de la 19 decembrie 1872 pînă la 5 mai 1873 suplinea catedra de filosofie de la Universitate. A pierdut catedra odată cu venirea lui T. Maiorescu. La 15 mai, același an, susține un examen pentru ocuparea catedrei de pedagogie la Școala Centrală de fete din Iași, dintre cei patru candidați el prezentîndu-se cel mai bine. La Arhivele Statului din București, în fondul de arhivă al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii, ds. 2326/1873, f. 259—283, se păstrează încă cererea de admitere la concurs a lui Florantin, din care reiese că la data respectivă publicase opul intitulat „*Fundamente de Filosofie*”. Și broșura „*Întregirea educațiunei*”. Se păstrează, de asemenea, lucrările profesorului, adevărate eseuri, cum ar fi: *Cultura caracterului moral*, *Despre cultura estetică*, *Privire istorică asupra modurilor de educațiune în secolele trecute la popoarele cele mai însemnate*. Deși recomandat de comisia examinatoare, în urma obținerii celor mai bune rezultate, la numirea pe post a fost preferat un alt candidat. Se pare deci că sentimentul de frustrare a fost, în cazul profesorului, alimentat de reale nedreptăți. Oricum profesorul este apreciat de către confracții ieșeni, membrii Consiliului Universitar numindu-l adesea ca delegat pentru comisiile de examene de la școlile secundare din Iași.

Pasionat de pedagogie, estetică și psihologie Florantin, deși avea o situație materială relativ modestă, se oferă să susțină un curs gratuit, la Universitate, „asupra Pedagogiei și a Esteticei, împreună cu fundamentul lor din Psihologie”, considerînd că fără asemenea noțiuni în formarea cadrelor din învățămînt „sufere instrucțiunea în grad foarte simțit”. Conducerea ministerului îi aprobă ținerea cursurilor „fără însă ca prin aceasta să i se constituie vreun drept cînd catedra de pedagogie se va prevedea prin buget”. Profesor dedicat mîinii sale Pop Florantin este recunoscut ca atare și la 3 februarie 1879 devine director al Liceului Național din Iași. (conf. ds. 2/1879, f. 26 și urm., din fondul Liceului Național Iași, de la Arh. Stat. Iași).

Noua funcție îi dă ocazia de a-și exprima puncte de vedere pertinente cu privire la sistemul de învățămînt, programa școlară, metode de stimulare a elevilor. La 21 februarie 1869, de exemplu, într-un „protocol” adresat Ministerului Instrucțiunii Florantin solicită să se acorde mai multă atenție unor obiecte precum caligrafia, desenul, muzica și gimnastica, socotite de el ca fiind necesare pentru formarea gustului estetic al elevilor, pentru stimularea aptitudinilor lor artistice și dezvoltarea armonioasă directorul de școală insistă, de asemenea, asupra importanței pe care o are controlul medical și asistența medicală acordată elevilor. (Arh. Stat. Iași, fond Liceul Național Iași, ds. 2/1879, f. 61—62).

Atunci cînd consideră că este necesar Florantin nu ezită să solicite fonduri pentru nevoile școlii pe care o conduce. Solicitarea sa de subvenție

pentru tipărirea anuarului liceului este un model de elocință, relevând totodată un observator atent al psihologiei copilului. El consideră că anuarul are o deosebită influență „asupra tuturor acelorora de la care atîrnă progresul instrucțiunii și a educației, părinții, profesorii, elevii”. Pedagog prin vocație, profesorul exprimă adesea, în corespondența cu Ministerul, puncte de vedere interesante cu privire la desfășurarea procesului educațional. El propune „modificări în legea și regulamentele școlare”, în august 1880, insistînd asupra necesității introducerii „cunoștinței meseriilor”, apreciînd că „Prin această măsură se ridică generația de tinerime, care prețuiește meseriile și în parte le și exercită”; se pare că avem de-a face cu propunerea introducerii învățămîntului profesional. În același raport către conducerea ministerului se propune introducerea stenografiei la clasele superioare; la terminarea studiilor pedagogul sugera ca elevului să i se elibereze un certificat cuprinzînd și mediile la obiectele de învățămînt — ceea ce astăzi numim „foaie matricolă”. În ceea ce privește cadrele didactice, directorul Liceului Național susținea necesitatea susținerii și a unor examene de pedagogie și „didactică” (metodică), pentru ocupare catedrelor. Bun cunoscător al psihologiei copiilor, Ioan Pop Florantin se gîndește și la organizarea programului lor extrașcolar, astfel în timpul directoratului său, la 19 februarie 1881, ia ființă Clubul elevilor Liceului Național din Iași. (Arh. Stat. Iași, fond Liceul Național, ds. 6/1881).

Apreciat de colegii de breaslă pentru competența-i profesională, Florantin este ales președinte al Societății didactice din Iași, în aprilie 1881, printre cei ce l-au votat numărîndu-se și C. Meissner, Al. Lambrior, M. Pompiliu, D. Pastia ș.a.

Sălăjanul avea un acut sentiment al datoriei și atunci cînd considera că nu a reușit să ajungă la scopul urmărit, întru-un timp convenabil, indiferent de motivație, nu pregeta să-și decline competența. Este și motivul pentru care, în iulie 1881 își prezintă demisia din postul de director al Liceului Național din Iași, renunțînd, în același an și la președenția Societății didactice; a rămas, în continuare un bun profesor, deși nu a reușit să obțină catedra universitară pe care a dorit-o atît de mult.

În afara preocupărilor legate de catedră, Florantin a și scris, destul de mult. Încă din anul 1868 a devenit membru al „Junimii” ieșene. Trimisese, pentru a fi publicat în „Convorbiri . . .”, un studiu, *Der psychische Moment*, tradus în românește, dar fusese respins. În același an însă, la 15 decembrie, nuvela sa *Decebal*, citită la „Junimea” de Maiorescu, întrunește unanime aprecieri. Mentorul junimiștilor îi și scrie autorului: „Mie îndeosebi mi-a plăcut tonul susținut în întreaga comunere și stilul ei cel sobru. Măsura estetică este pretutindenea păstrată și nici unul din cuvintele ce le-ați întrebunțat nu s-ar putea schimba. „Nuvela, de o certă valoare, îi va da și poreacla în rîndul junimiștilor. Apreciat de membrii societății culturale, „Decebal” va ține și prelecțiuni, fiind prezent, de exemplu, la 28 februarie 1871, cu o conferință despre „Forma estetică”. După scurtă vreme intervin însă neînțelegeri cu junimiștii. T. Maiorescu îl solicită să țină o conferință în care să combată naționalismul, Florantin, după propria-i mărturie, refuză indignat. Este doar prima dintr-un lung șir de neînțelegeri, care duc la un adevărat război între unii dintre junimiști

și scriitorul deja cuprins de mania persecuției. Cu toate acestea lucrările îi sînt publicate și în 1871 în „Convorbiri . . .”, iar prezența sa la adunările junimiste este atestată, în 1883, de o maximă notă în „Albumul”, început încă din 1865. De altfel, avea aceleași idealuri estetice cu gruparea ieșeană și nu s-a dezis de acestea niciodată.

Fără a fi un scriitor prolific Florantin a scris destul de mult și mai ales cu har. Meritorii sînt, în special nuvelele (*Decebal, Pribeagul, O floare albă, Juanita, O casă neagră, Tuhutum, Zoa-Zuirvan*), caracterizate de o atmosferă stranie, romantică, personajele sînt ființe straniu și ele, desprinse din legendă și basm. Se adaugă nuvelor cîteva romane, inferioare ca valoare (*Romeo, Horea, Avram Iancu, regele Carpaților*), o epopee amplă, *Ștefaniada*, o piesă de teatru, *Avram Iancu*, versuri, adunate în volumele *Cîntece voinicești despre zile din bătrîni* și *Anecdote populare*.

I. Pop Florantin este însă și autorul primelor tratate de estetică tipărite la noi, fiind cel dintîi român ce a alcătuit un sistem estetic, pe care l-a și explicat pe larg. L-a continuat pe Maiorescu, fără a împrumuta din scrierile acestuia, l-a precedat pe M. Dragomirescu, ale căru i opinii le-a anticipat adesea. Pentru scriitorul junimist plăcerea estetică este cu totul în afara necesităților practice, caracterizîndu-se prin seninătate și independență. Plăcerea estetică apare, doar sufletul se află în stare de „joc”, adică în deplină libertate, apare astfel „frumosul în sine”, dar și „uritul” — atunci cînd jocul nu prieste spiritului. Pentru a putea provoca frumosul, trebuie ca jocul estetic să fie proporționat, moderat și armonic. Iată, deci, că idealul estetic al lui I. Pop Florantin apare a fi de natură clasică și junimistă.

A scris multe lucrări de specialitate în estetică. *Principii fundamentale pentru filosofia limbii* (1869), *Filosofia în liceu* (1871), *Fundament de filosofie* (1871), *Estetica I* (1874), *Specificări asupra artei* (1894), *Estetica II* (1887), *Reforma metoadelor în știință și practică și teoria consecutivismului universal* (1895), *Frumusețea liniară și frumusețea omului* (1897), unele dintre acestea fiind manuale pentru școlarii timpului. Dascăl pasionat, a avut preocupări de pedagogie și a popularizat metodele lui Froebel privind educația copiilor. În sfîrșit, a descoperit o metodă originală a telepatie.

S-a stins în 1936, la 93 de ani.

Vom prezenta, în continuare, cîteva documente, inedite pînă în prezent, ce relevă aspecte variate din cariera didactică și publicistică a lui I. Pop Florantin, căutînd astfel să completăm documentația, nu foarte bogată, utilă unei necesare monografii a omului de cultură.

DAN JUMARA

ANEXA :

I. Documente referitoare la viața familială.

1. 1885 august 24 — Cerere a lui I. Pop Florantin, adresată ofițerului stării civile, prin care solicită îndeplinirea formalităților necesare pentru căsătoria sa cu Amalia I. Lepădatu.

Domnule ofițer !

Subsemnatul Ioan Pop Florantin, în etate de 42 ani, de profesiune profesor domiciliat în desp. I. comuna Iași, divorțat, fiu al d-lui Vasile Pop, decedat și a doamnei Maria, ase-

menea decedată, declar că voiesc a lua în căsătorie pe doamna Amalia I. Lepedat, în etate, de 25 ani, fără profesiune, domicilată în Braşov, Transilvania, văduvă, fiica d-lui. Ioan Circa, decedat şi a doamnei Maria Circa, domicilată în Săcele, Transilvania, lângă Braşov, şi vă rog a înainta publicaţiunile cuvenite la Casa comunală şi la Biserica Sf. Prasciava de sus.

Primiţi vă rog, domnule ofiţer, asigurarea distinselor mele consideraţiuni.

Iaşi, 24 august 1885

Ioan Pop Florantina

Onor D-sale,

D-lui Ofiţer al Statului Civil Comunei Iaşi

Arh.Stat.Iaşi, fond Primăria Iaşi — Starea civilă, ds. 6755/1885, f. a.

2. 1895 august 16 — Cererea a lui I. Pop Florantin, adresată directorului Conservatorului din Iaşi, pentru a o înscrie pe fiica sa, Julieta, la clasa de pian şi armonie.

Domnule Director

Subsemnatul vă rog să binevoiţi a reînscris pe fiică-mea, Julieta Florantin, ca elevă la Conservatorul ce dirigeţi şi anume la obiectele Piano, şi, Armonie, pentru anul şcolar 1895—1896.

Primiţi, vă rog, Domnule Director, asigurarea distinselor mele consideraţiuni.

Iaşi, 16 august 1895

Ioan Pop Florentin

profesor la Liceul din Iaşi

Onor D-sale,

Domnului Director al Conservatorului de Muzică şi Declamaţiune Iaşi

Arh.Stat.Iaşi, fond Conservatorul de Muzică, ds. 1, 1895—1896, f. 112

II. Documente referitoare la activitatea didactică

3. 1873 iunie 4 — Proces-verbal al juriului examinator al aspiranţilor la Catedra de pedagogie de la Şcoala centrală de fete din Iaşi.

Din cuprinsul documentului rezultă că I. Pop Florantin a prezentat următoarele documente:

- Libelul de Inscricţiune a cursurilor Facultăţii Filosofice de la Universitatea din Viena;
- Testimon de Bacalaureat de la Liceul din Claudiopole;
- Numirea în calitate de profesor provizoriu la catedra de filosofie de la Liceul din Iaşi;
- Opul intitulat „Fundamente de Filosofie”;
- Broşura „Întregirea educaţiunei”.

Arh.Stat.Bucureşti, fond Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii, ds. 2326/1873, f. 259—260

Notă: Din cuprinsul procesului-verbal rezultă că I. Pop Florantin a obţinut rezultatele cele mai bune şi a fost recomandat de comisie pentru ocuparea catedrei; a fost preferat însă, un alt candidat, George Buşureanu. În dosarul menţionat se află şi textele lucrărilor scrise prezentate ca probe de concurs de Florantin (f. 266—286).

4. 1879 decembrie 30, Iaşi — Adresă semnată de I. Pop Florantin, director al Liceului Naţional din Iaşi, prin care se înaintează rectoratului Universităţii programa examenelor semestriale.

Iaşi, 30 dec. 1879

Domnule Rector,

Am onoarea a vă prezenta, anexat la această adresă, programa examenelor de finea semestrului I a anului şcolar 1879—'80, elaborată de consiliul şcolar, conf. art. 84 din regulamentul de ordine şi disciplină pentru licee.

Primiţi vă rog, domnule Rector, asigurarea distinsei mele consideraţiuni.

Director,

Ioan Pop Florantin

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza”-Iași, Rectoratul, ds. 400/1879, f. 2, 4.

5. 1874 decembrie 22, Iași — Proces-verbal încheiat de membrii Consiliului Universitar, privind numirea delegaților pentru comisiile de examene de la școlile secundare din Iași, în care este menționat și Florantin.

3. La Gimnaziul Ștefan cel Mare: Petru Poni, V. Burlă, Pop Florantin.”

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, Rectorat, ds. 14/1874, f. 2,v.

6. 1877 decembrie 13, Iași — Cerere a lui Ioan Pop Florantin, adresată rectorului, prin care solicită permisiunea de a ține un curs gratuit de estetică, pedagogie și psihologie.

Iași, în 13/1 dec. 1877

Domnule Rectore,

Subsemnatul cu profund respect vin a vă ruga să binevoiți a mijloci să mi se acorde autorizațiunea de a face, la Facultatea de Litere de la Universitatea din Iași, un ciclu de lecțiuni publice gratuite — asupra Pedagogiei și a Esteticei, împreună cu fundamentul lor din Psihologie.

În această cerere mă razim pe următoarele:

1. Pe cînd la Universitatea din București s-a înființat catedra pentru acest curs literar, la Universitatea din Iași aceasta nu s-a făcut încă.

2. Tinerii studenți de la Facultatea de Litere se consacră la misiunea de profesori — și cu durere se constată că fără cursul amintit suferă instrucțiunea în grad foarte simțit.

3. Onor Ministerul al Instrucțiunii în foarte multe rînduri m-a anumit în comisiuni examinatoare din aceste materii, m-a numit chiar și președinte într-o comisiune formată la Universitate, recunoscîndu-mă de specialist.

4. În 1873 subsemnatul am făcut asemenea curs, ca suplinitor la catedră de filosofie la Universitate.

primiți vă rog, Domnule Rector, expresia respectului meu.

Ioan Pop Florantin
profesor de filosofie la
liceul central din Iași

on.d.s.

Domnului Rector al Universității — Iași

Arh. Stat. Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Rectorat, ds. 344/1877, f. 4.

7. 1878 ianuarie 4, București — Adresă a Ministerului Cultelor și Instrucțiunii, către Rectoratul Universității din Iași, prin care se aprobă susținerea unui curs gratuit de pedagogie și estetică de către Pop Florantin.

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice

București, 4 ian. 1878

Domnule Rector,

Avînd în vedere cererea ca v-a adresat dl. Ion Pop Florantin, profesorele de filosofie de la Liceul d-acolo, subscrisul, auzind pe Consiliul permanent de Instrucțiune, are onoare a vă face cunoscut că aprobă propunerea d-lui Florantin de a ținea la acea Universitate un curs liber și gratuit de Pedagogie și estetică, fără însă ca prin aceasta să i se constituie vreun drept cînd catedra de pedagogie se va prevedea prin buget.

primiți, Domnule Rectore, asigurarea prea deosebitei mele considerațiuni.

Ministru,

(s.s. indescifrabil)

D-lui. Rector al Universității Iași.

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza” Iași — Rectoratul, ds. 344/1877, f. 6.

8. 1888 ianuarie 11, Iași — Cerere a lui Ioan Pop Florantin, adresată rectorului Universității din Iași, prin care solicită să fie numit ca suplinitor al catedrei de psihologie, estetică și pedagogie.

Se recomandă d-lui Decan al Facultății de Litere cu rugămintea de a o supune în dezbateră Consiliului acelei Facultăți. Rector, N.C.

11 ianuarie 1888

Domnule Rector,

Subsemnatul, fiind sigur de solitudinea Dv. de a nu mă sta nesuplinită catedra de psihologie, estetică și pedagogie, de la Universitatea ce dirigeți, rămasă vacantă de demult și avind suficiente probe despre calificațiunea mea, în special pentru ramurile aceluși serviciu, vin prin aceasta, cu respect, a Vă ruga, să binevoiți, prin respectivul consiliu universitar, a lua în considerațiune actele și publicațiunile mele, alăturate pe lângă aceasta, și, pe baza lor a mă recomanda domnului ministru al instrucțiunii, ca să fiu numit suplinitor la citata catedră, pînă la concursul ce urmează a se ține și la care voi fi concurent.

Actele presintate.

1. Testimonium maturitatis, după 8 clase liceale;
2. Acte despre absolvirea cursurilor Facultății Filosofice de la Universitatea din Viena; despre esamene speciale din estetică etc., despre concursul meu din filosofie, depus în 1868, și numirea mea pe baza lui; despre numirea mea ca suplinitor la catedra de filosofie de la Universitatea din Iași, unde am funcționat pînă la numirea d-lui titular;
3. Două acte de la Academia imperială de Științe din Viena, probînd că acea onor Academie a adoptat o lucrare a mea în materie psihologică și a încorporat-o în seria publicațiunilor sale (volumul pe Iulie 1868), plătindu-mi și un onorariu;
4. Acte și imprimate despre funcționarea mea ca director al Liceului din Iași.

Din publicațiunile mele în specialitățile catedrei în cestiune:

5. *Estetica generală* (baza psihologică).
6. *Estetica specială*, sau filosofia tuturor ramurilor de artă,
7. *Jocurile frobeliane*,
8. *Grădina de copii*.
9. Un studiu asupra generalizării instrucțiunii (3 fascicule „Universalul”), un studiu asupra didacticei clasei I primare (4 numere „Liberalul”), 2 conferințe publice în materii pedagogice (2 numere ziare),
10. *Metoda de a învăța aritmetica și desemnul linear la începători*, (cărți aprobate), *Recreațiuni frobeliane* (aprobată).

Adaug că am depus și un concurs, cu succes, din pedagogie (dosarul din iunie 1873, la Ministr. Instr.).

Primiți, vă rog, Domnule Rector, deplinul meu respect.
Iași, 10 ian. 1888

Ioan Pop Florantin
profesor de filosofie
la
Liceul Statului

Onor D.S.d-lui. Rector al Universității din Iași

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Rectorat, ds. 575/1887, f. 209—209v.

9. 1879 mai 25, Iași — Memoriu al I. Pop Florantin, adresat ministrului instrucțiunii, prin care solicită fonduri pentru tipărirea anuarului Liceului Național din Iași, motivînd și necesitatea apariției.

Raport d-lui Ministru,

„Anuarul” acestui liceu nu s-a publicat de la 1863, adecă timp de 15 ani școlari, pe cînd anuarele altor școli (secundare, publice și private) s-au publicat și se publică și în pre-

zent, or nici nu putea fi altfel considerind excelentă influență ce au ele asupra tuturor acelorora de la care atrîna progresul instrucțiune și a educațiunei: părinți, profesori, clevii.

În special pentru acești din urmă, anuarul este marea judecată finală a anului școlar, la care fiecare trebuie să se aștepte cu adîncă încordare, și pentru aceasta trebuie să se prepare în cursul anului cu cea mai mare sollicitudine, așa că fiecare elev gîndindu-se, în cursul anului, neconținut la „anuaru”, realizează cele mai mari rezultate posibile, după puterile sale și își corege conduita cu adîncă îngrijire.

Domnule Ministru, în 10 ani de profesorat, ca diriginte al unor clase de liceu și — mai mult — în aceste 4 luni de directorat, făcînd tablouri lunare de clasificațiune, am sondat acele sentimente ale elevilor, care au cea mai mare influență asupra voinței lor de a învăța și de a se purta bine, și am constatat, că cel mai adînc și mai durabil impuls iau elevii. 1. din temerea de a nu fi văzuți de alte clase măcar ca demni de reprobare (Și prin urmare cu atît mai mult de publicul cetitor al anuarelor) și 2. din nobila ambiție de a fi cunoscuți ca demni de laudă.

Prin urmare, dacă am insera în „anuaru” lista elevilor demni de laudă și pe lingă aceasta — deja exemplul ultimului „anuaru” al acestui liceu — lista acelor elevi care nu au voit a studia după puterile lor și nu și-au coreg conduita, prin acest pedagogic act s-ar face un minunat stimîl pentru viitorii ani școlari.

În consecință subsemnatul am onoare, D-le. Ministru, a vă ruga să binevoiți a acorda pentru acest finit, o sumă, cit veți crede de cuviință, de exemplu de la două sute pînă la patru sute lei noi.

Binevoiți, etc.

Director,
I. P. Florantin

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Rectoratul, ds. 2/1879, f. 173—174.

10. 1881 aprilie 26, Iași — Proces-verbal de constituire a Societății didactice din Iași, al cărei președinte a fost ales I. Pop Florantin.

Proces-verbal

anul 1881, luna april în 26

Subsemnații membrii ai Corpului didactic din Iași, întrunindu-ne astăzi pentru a treia oară în Cancelaria Liceului din Iași, spre a constitui o *Societate didactică*, care să se ocupe cu chestiuni didactice, privitoare atît la știință și metodă cît și la direcțiunea generală a în vătămîntului, am hotărît ca dl. I. P. Florantin să fie însărcinat cu direcțiunea lucrărilor acestei Societăți.

Totodată am stabilit, ca regulă generală, ca întrunirea Societății să se facă tot la a doua duminică, adică în duminica întia și a treia din fiecare lună, rămînînd, cînd va fi trebuință, de a face convocarea anunțată prin jurnale, cînd se va putea anunța și obiectul ce va fi la ordinea zilei.

Finit pentru care s-a încheiat prezentul proces-verbal.

C. I. Stiubei, G. Ienăchescu, G. Alexandrescu, C. Meissner, A. Lambrior, Miron Pompiliu, P. Cujbă, D. D. Pastia, V. Receanu, G. I. Lucescu, B. Ionașcu, I. Răducănescu, C. Gri-gorescu ș.a.

Arh.Stat.Iași, fond Liceul Național Iași, ds. 11/1881, f. 2.

Notă. La fila 7, din același dosar, se consemnează demisia din funcție a lui Florantin.

11. 1881 iulie 21, Iași — Raport al lui I. Pop Florantin către ministrul instrucțiunii, prin care își prezintă demisia din postul de director al Liceului Național din Iași.

Nr. 291

21 iulie 1881

Raport confid. domnului Ministru
al Instrucțiunii

Consimțind în anul 1879, a primit direcțiunea acestui liceu, motivul meu nu a fost, diurna (70 lei pe lună), ci dorința mea de a contribui cu neobosire la ridicarea nivelului de valoare a acestui important institut, și cu bucurie am constatat rezultatele cuprinse în raportul meu nr. 197, din 4 august 1880. În acest de pe urmă an școlar, în care (contra regulamentului respectiv și contra uzului din toți anii trecuți) serviciul pedagogilor a lipsit de la cursuri nivelul de valoare al liceului, nota medie generală la studiu 5,31, nu a mai egalat pre acel al anului școlar precedent (nota medie 5,63), întrecind totuși pe mai toți ceilalți 10 ani anteriori, și tot astfel absențele nemotivate ale elevilor au fost și în acest an cu 14.000 mai puține decât în antepenultimul, luat de comparațiune din acest punct de vedere.

Stăruind, afară de aceasta și în alte interese ale elevilor, am izbutit a realiza și alte îmbunătățiri de diferită natură.

Însă, cu toate aceste, rezultatele la studiu și conduită mi se par nesuficiente, în comparațiune cu aceea ce doream și cred a se putea face, dacă directorul ar avea tot concursul regulamentar, de exemplu : ajutor de secretar și mai ales serviciul pedagogilor și pauzele de cursuri, conform regulamentului în vigoare. Și apoi și conlucrarea pentru arătatele rezultate mi-a fost, în acest an școlar, foarte mult îngreuiată prin diferite împrejurări.

Deci văzînd, cu durere, că, cu toate ostenele și sacrificiile mele morale și chiar fizice, din diferite cauze, cunoscute în parte și D-voastre, nu s-a putut atinge scopul, pentru care mă devotasem a conlucra, cînd am acceptat greaua sarcină a direcțiunii, din aceste motive, crezînd că îmi împlinesc o datorie, am onoare a vă mulțumi respectuos pentru încrederea cu care ați binevoit a mă onora și a vă ruga să binevoiți a primi demisiunea mea din postul de director al liceului.

Primiți etc.

Director : I. P. Florantin

Arh. Stat. Iași, fond Liceul Național Iași, ds. 2/1881, f. 72.

11. *august 1881, Iași* — Scrisoare a lui I. Pop Florantin, director al Liceului Național din Iași, prin care mulțumește poetului Vasile Alecsandri pentru un portret pe care acesta îl donase școlii.

D-lui. V. Alecsandri,

Primind portretul dăruit de Dv. acestui Liceu, vin, cu profundă venerațiune a vă exprima mulțumirile mele pentru acest dar, cu care încă o dată ați probat generoasa sollicitudine ce purtați pentru fiii României și prin care tinerele generațiuni își vor redeștepta totdeauna venerațiunea nobilelor idealuri, cărora Dv. ați servit și serviți cu atita succes.

Binevoiți a primi etc.

Director, I. P. Florantin

Arh.Stat. Iași, fond Liceul Național Iași, ds. 2/1881, f. 75.

III. Documente referitoare la prelecțiuni și conferințe

12. *1871 febr. 4, Iași* — Cerere a lui Titu Maiorescu adresată rectorului Universității din Iași, prin care solicită o sală pentru prelecțiunile „Junimii”, printre conferențieri se numără și Florantin.

Domnule Rector,

Am onoare a vă trimite programa prelecțiunilor publice, ce cîțiva membri ai Societății „Junimea” vom ține în cursul lunii februarie și martie a.c. în sala Universității, încuviințată pentru acest scop printr-o decizie a Consiliului Academic încă de sub timpul rectoratului meu.

Primiți, domnule rector, încredințarea prea osebitei mele considerări.

Iași, 4 februarie 1871

T. Maiorescu

Anul al șaptelea, 1871

Prelecțiuni populare asupra semnelor de cultură în popoare

1. Duminică în 7 februarie: Introducere teoretică — Forma și fondul, dl. Maiorescu; 2. Duminică în 14 februarie: Familia, dl. Pogor; 3. Duminică în 21 februarie: Religia, dl. Maiorescu; 4. Duminică 28 februarie: Forma estetică, dl. Ion Pop Florantin; 5. Duminică 7 martie: Învățământul elementar: dl. Maiorescu; 6. Duminică 14 martie: Conștiința juniară, dl. N. Mandrea.

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Rectoratul, ds. 4/1870, f. 40.

13. 1877 decembrie 13, Iași — Cerere a lui I. Pop Florantin, adresată rectorului Universității din Iași, prin care solicită aula Universității pentru a ține o conferință publică, avînd tema „Tinerețea lui Ștefan cel Mare”.

Domnule Rector!

Subsemnatul, dorind a contribui la înnoirea amintirii despre eroii din trecut ai românilor, cu respect vin a vă ruga, să binevoiți a-mi acorda sala cea mare din palatul universității din Iași, pentru a ține o conferință publică gratuită, anume a ceti o compozițiune originală istorico-romantică asupra temei „Tinerețea lui Ștefan cel Mare”, anume duminică, în 11/6 decembrie 1877 curent, orele 1—2 d.a.

Mulțunîndu-vă, Domnule Rectore, vă rog să binevoiți a primi expresiunea respectului meu.

Iași, 13/1 dec. 1877

Ion Pop Florantin

prof. de filosofie la Liceul Central din Iași

onor. D.S. Domnului Rectore al Universității din Iași

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, ds. 344/1877, f. 3.

14. 1884 mai 8, Iași — Cererea lui I. Pop Florantin, către rectorul universității din Iași, prin care solicită acordarea aulei în vederea susținerii unei conferințe publice cu subiect didactic.

Domnule Rector!

Am onoare a vă ruga să binevoiți a-mi acorda sala Universității pentru ziua de 13 mai, curent, ora 2—3 p.m. spre a ține într-însa o conferință publică despre „Grădina de copii frobeliană”.

Primiți, vă rog, Domnule Rector, distinsa mea stimă.

Iași, 8 mai 1884

I. Pop Florantin

profesor de filosofie la Liceul din Iași

Onor D.S. D-lui, Rector al Universității — Iași.

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Rectoratul, ds. 507/1883, f. 20.

15. 1886 noiembrie 16, Iași — Cerere a lui I. Pop Florantin, adresată rectorului Universității din Iași, prin care solicită o sală în vederea susținerii unor conferințe pe teme de estetică.

Domnule Rector,

Subsemnatul, dorind a ține un număr de conferințe publice asupra Esteticei, vin, cu onoare, a Vă ruga, să binevoiți a dispune să se pună la dispozițiunea mea una din salele de prelegeri ale Universității ce dirigeți, pentru cîte o zi pe săptămînă la orele în cari asemenea sală va fi liberă.

Primiți, vă rog, Domnule Rector espreșiunea distinselor mele considerațiuni.

Iași, 12 nov. 1886

Ioan P. Florantin

profesor de filosofie la
Liceul Statului în Iași

Onor. D.S. Domnului Rector al Universității — Iași.

Arh.Stat.Iași, fond Universitatea „Al. I. Cuza” Rectoratul, ds. 564/1886, f. 100.

BIBLIOGRAFIE

- G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, 1941, p. 430—431.
- S. Cioculescu, V. Streinu, T. Vianu, *Istoria literaturii române moderne*, București, 1971, p. 151.
- N. Iorga, *Pagini alese*, II, București, 1965, p. 96.
- I. Negruzzi, *Amintiri din „Junimea”*, II, București, 1970, p. 375.
- D. Mănuță, *Scriitori junimiști*, Iași, 1971, p. 176—122.
- D. Vacariu, I. Arhip, *„Junimea și junimiștii”*, Iași, 1975, p. 18.
- *Istoria filosofiei românești*, București, 1973, p. 554—562.
- *Dicționar de estetică generală*, București, 1972, p. 275.
- *Istoria literaturii române*, București, 1973, p. 58—59.
- *Nuvela istorică românească în secolul al XIX-lea*, București, 1972, p. 131—132.

IOAN POP FLORANTIN

— contributions bibliographiques—

(Résumé)

Ioan Pop Florantin, philosophe et esthéticien, bon professeur, auteur des ouvrages théoriques et manuels scolaires de philosophie et psychologie, logique et esthétique, auteur de contes et nouvelles et poète, reste, jusqu'à nos jours, traité injustement par l'histoire littéraire. L'auteur a eu la malchance d'avoir suscité l'adversité des membres de la Société culturelle „Junimea”, il a eu des polémiques vénémeuses avec beaucoup d'entre eux. Son image est ainsi dénaturé, surtout à cause de Iacob Negruzzi, qui l'a dénigré aux yeux de la postérité, quo qu'il l'ait publié dans la revue „Convorbiri literare”, Florantin étant, pour ses principes, un vrai „junimist”.

S'il avait été disparu après 1870, l'histoire littéraire l'aurait peut-être considéré parmi les classiques. Mais il a vécu jusqu'en 1930 et son orgueil, son esprit revanchard l'ont fait perdre son crédit devant les historiens littéraires. C'est regrettable car il a été un bon écrivain. Mais ses oeuvres ont été lus, le plus souvent, en hâte et sans intérêt, puis évitées et elles sont restées, depuis plus de cent ans, seulement dans les pages de la revue „Convorbiri Literare”. Ce serait peut-être le temps de les republier.

Cet article amène quelques renseignements concernant les préoccupations de Florantin pendant son activité à Iassy. On a utilisé des documents, inédits jusqu'à présent, qui relèvent des aspects variés de sa carrière, en essayant d'enrichir la documentation, assez pauvre, nécessaire pour une utile monographie du lettré.